

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО №2

Педагогічна практика

Освітній ступінь	бакалавр
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Фортепіано
Статус	<u>обов'язкова</u> / вибіркова
Семестровий контроль	екзамен/ <u>залік</u>

Курс	3-4
Семестр	5-8

ECTS	6
Годин	180
Практичні	66
Самостійна робота	114

Інформація про викладача

ПІБ	Зайцева Олександра Богданівна, в.о. доцента Степанюк Олена Євгенівна, в.о. доцента
Профіль викладача	
e-mail	tavanets@gmail.com , olenaste@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Мета курсу - виховати студентів як майбутніх провідних педагогів, враховуючи сучасні вимоги до навчального процесу, прищепити їм інтерес до науково-методичної роботи в галузі музичної педагогіки, забезпечити можливість практичної реалізації знань, отриманих на заняттях з фаху та теоретичних курсах, підготувати до музично-виховної діяльності у різних її сферах: в дитячих музичних школах, школах мистецтв, музичних студіях, ВНЗ I-II та III-IV рівнів акредитації. Цьому предмету надається першорядне значення ще й тому, що більшість випускників музичного вузу фортепіанного факультету займаються в подальшому педагогічною діяльністю.

Основні завдання курсу полягають в тому, щоб студенти протягом навчання в НМАУ отримали всебічну педагогічну та музичну освіту.

Курс педагогічної практики проводиться в тісному зв'язку з курсами «Методика викладання гри на фортепіано», «Музична психологія».

У процесі практики конкретизуються і закріплюються знання, вміння та навики, які отримують студенти на цих курсах. Формування особистості студента, як майбутнього викладача має відбуватись у таких напрямках:

- визначення музичних здібностей учнів, переваги і недоліки їх музично-мистецького та технічного розвитку, враховуючи вікові та психофізіологічні відмінності;

- надбання студентами грунтовних знань у галузі, яка стосується орієнтування їх у педагогічному репертуарі різних ступенів складності;
- опанування навичками грамотного і професійного аналізу музичних творів різних стилів і жанрів, включених у навчальний репертуар, вірно виявляючи їх художні особливості та виконавські завдання, вміти в доступній формі розкрити їх перед учнем.

Студент повинен **вміти**:

- підбирати репертуар для учня в залежності від його музичних і технічних даних;
- вести психолого-педагогічного спостереження, аналізувати поведінку учнів, засвоєння ними навчального матеріалу, вміти робити з цього необхідні методичні висновки;
- вміти розвивати художнє мислення, формувати практичні виконавські навики, активізувати творчі здібності кожного учня;
- аналізувати музику у запису або в концертному виконанні з подальшим обговоренням разом з учнем.

Студент повинен **знати**:

- програмні вимоги та як складати індивідуальні навчальні плани учнів;
- планування навчального процесу в цілому та кожного окремого уроку;
- підготовку та проведення концертних виступів учнів (академічний, тематичний концерт тощо);
- вимоги до тестування нових учнів на основі вступних іспитів, складання характеристик.

Перелік тем

Тема 1. Поліфонічні твори: робота над вдосконаленням артикуляційних навичок студента, спрямованих на технічно-якісне втілення поліфонічної фактури.

Тема 2. Вдосконалення форм і засобів роботи над поліфонічною фактурою.

Тема 3. Вивчення етюдів за допомогою переосмислення фактури з метою подолання піаністичних незручностей.

Тема 4. Робота над аплікатурою твору як необхідною умовою для вдосконалення піанізму.

Тема 5. Педагогічно-виконавське охоплення твору великої форми або його частини, виконання кадансів, формування кульмінаційних епізодів.

Тема 6. Робота над особливостями педалізації у творах композиторів доби віденської класики.

Тема 7. Стилістичні та жанрові особливості п'ес для дітей творів українських композиторів.

Тема 8. Діагностування студентом загального рівня, музичних здібностей, ерудиції та творчих уявлень учня.

Тема 9. Прогнозування перспективи розвитку учня студентом-практикантом, визначення слабких сторін у розвитку дитини, їх причини та методи усунення.

Тема 10. Вміння швидко орієнтуватися і пристосовуватися до випадковостей під час виконавського процесу.

Тема 11. Виховання навиків самостійної роботи учня відповідно до набутих знань на попередніх творах.

Тема 12. Визначення властивостей мислення і пам'яті, уяви, швидкості реакцій, стійкості уваги.

Тема 13. Читання з листа як додатковий засіб розвитку художньої уяви та образного мислення в учня.

Тема 14. Включення до дитячого репертуару високохудожніх творів, в яких наявні риси, що можуть допомогти вчителю сформувати у свідомості учня навички музичного мислення.

Тема 15. Вміння підбирати навчальний репертуар за ступенем складності відповідно до можливостей даної вікової категорії дітей.

Тема 16. Знаходження інструктивного матеріалу, спрямованого на поступовий та послідовний розвиток піаністичних навичок відповідно до програмних вимог.

Тема 17. Розпізнавання жанрових особливостей виконуваної музики.

Тема 18. Знайомство з новим репертуаром та рекомендація творів студентом найбільш корисних учневі.

Тема 19. Розвиток вміння правильно оцінювати учнем власне виконання.

Тема 20. Аналіз виконавських версій відомих виконавців.

Тема 21. Концертне виконання як засіб уособлення творчих задумів композитора та виконавця.

Тема 22. Розвиток тембрального уявлення колористичних можливостей фактури при виконанні творів малої форми.

- Тема 23. Робота над звуковидобуванням залежно від характеру виконуваного твору.
- Тема 24. Використання лівої педалі залежно від композиторських або редакторських рекомендацій.
- Тема 25. Вивчення тембральних можливостей інструменту.
- Тема 26. Засоби виразності у творах сучасних композиторів.
- Тема 27. Включення до репертуару віртуозних етюдів, що потребують художньо-образного осмислення.
- Тема 28. Виховання навичок осмислення та раціональності в роботі над піаністичними труднощами, розвиток знань та умінь, набутих на попередніх етапах навчання.
- Тема 29. Робота над вдосконаленням артикуляційних навичок студента, спрямованих на технічно-якісне втілення фортепіанної фактури.
- Тема 30. Опанування формою варіацій через засоби музичної виразності.
- Тема 31. Робота на вирішенні проблеми педалізації залежно від стилістичних і жанрових ознак тематизму.
- Тема 32. Робота над особливостями творів великої форми, їх ритмічними, артикуляційними та динамічними особливостями з урахуванням вимог стилю і жанру.
- Тема 33. Темпо-ритмічні жанрові особливості танців при вивченні старовинних сюїт, подолання проблем виконання мелізматики. Робота на виконавським планом сюїтного циклу.
- Тема 34. Розвиток в учня творчих здібностей, художніх уявлень з використанням прикладів з інших видів мистецтв, обговорення музичних записів та оперування знаннями з інших музичних дисциплін.
- Тема 35. Націлення практиканта на виховання в учня художнього смаку, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу, як необхідних умов для розкриття його творчої особистості.
- Тема 36. Набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності.
- Тема 37. Використання на уроках матеріалу для ансамблевого музикування з практикантом або іншим учнем.
- Тема 38. Виховання внутрішніх умов сприйняття виконуваного твору.
- Тема 39. Виховання в учнів уміння пристосовуватись до різних акустичних умов залів або аудиторій, де відбуваються концертні виступи учнів (контрольні уроки, академконцерти, іспити, конкурси) та швидке прилаштування до інструментів різних фірм-виробників.
- Тема 40. Повторення учнем улюблених або найбільш вдало вивчених раніше творів з метою накопичення концертного репертуару.
- Тема 41. Виховання в учня вміння налагоджувати комунікацію з аудиторією, розуміти психологічні особливості виконавського процесу на публіці, контролювати естрадне хвилювання. Вміння давати аргументовану та об'ективну оцінку власного виконання.
- Тема 42. Перевірка концертної витривалості учня в акустичних умовах залу.
- Тема 43. Ознайомлення з інтерпретаційними версіями відомих майстрів виконання навчального репертуару.
- Тема 44. Вміння психологічного налаштування учня до виконання концертної програми.
- Тема 45. Участь у творчих конкурсах як засіб художнього розвитку учня.
- Тема 46. Обговорення досягнень та проблем учня на концертній естраді.
- Тема 47. Визначення репертуарних пріоритетів залежно від емоційно-технічних та психологічних особливостей учня.
- Тема 48. Втілення прийомів формобудування у різних жанрах творів середньої форми та аналіз виконавських проблем.
- Тема 49. Стилістичні та жанрові особливості творів українських композиторів.
- Тема 50. Робота над метро-ритмічною структурою творів.
- Тема 51. Прочитання та розшифровка авторських побажань.
- Тема 52. Прослуховування аудіо- та відеоматеріалів з метою порівняльного аналізу.
- Тема 53. Прилаштування до акустичних особливостей концертного залу.
- Тема 54. Самостійне прослуховування власного виконання у запису.

Форми та технології навчання

Практичні заняття, індивідуальні консультації.

Навчальні ресурси

Основні та додаткові матеріали до навчальної дисципліни надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Якість проведення занять студентом-практикантом з учнем (сумлінність, систематичність, професійна грамотність, творчий підхід до педагогічної роботи);	10
2.	Відвідування занять, які проводив консультант	5
3.	Ступінь успішності учня	10
4.	Вміння складати програми для учнів молодших, середній та старших класів	5
5.	Вивчення та виконання педагогічного репертуару - поліфонія, крупна форма, етюди, п'єси	10
6.	Контрольний урок	10
7.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

На оцінку «5» (90-100, А):

Студент систематично та якісно працює з учнем і творчо підходить до педагогічної роботи. При виконанні педагогічного репертуару, що за складністю відповідає програмним вимогам, студент комплексно і впевнено використовує набуті уміння та навички. Демонструє високий технічний рівень, розвинуте музичне мислення, оперування стилевими ознаками творів.

На оцінку «4» (82-89, В):

Студент систематично працює з учнем, але не має достатнього комплексу знань та навичок для більш успішної роботи з учнем. Виконує педагогічний репертуар згідно вимогам, грамотно аналізує твори, виявляє труднощі, але не знаходить засоби їхнього подолання.

На оцінку «4» (74-81, С):

Студент виконує програму згідно програмним вимогам, працює з учнем, але його учень не демонструє достатній розвиток як творча особистість. Педагогічного репертуар відповідає вимогам, але у виконанні є недоліки, обмеженість піаністичних можливостей, погрішності у володінні стилевими ознаками твору.

На оцінку «3» (64-73, D):

Студент виявляє формальний підхід до занять з учнем. Несистематично відвідує заняття, які проводить консультант.

Педагогічний репертуар за рівнем складності відповідає вимогам, але студент демонструє недостатній технічний рівень виконання.

На оцінку «3» (60-63, Е):

Студент несистематично проводить заняття з учнем та заняття, які проводить консультант. При виконанні педагогічного репертуару студент демонструє певні професійні навички, робить

помилки у тексті, недостатньо володіє звуковидобуванням, педалізацією, невпевнено втілює форму творів.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською мовою.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конкурсах, відвідування культурно-мистецьких заходів, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

Рекомендована література

Базова

1. Алексєєв А. З історії фортепіанної педагогіки. - К.: Музична Україна, 1974
Галузинський В. М., Євтух М. Б. Педагогіка: теорія та історія. -К.:
1994.
2. Корженевський А. Майстерність педагога-музиканта. Методичні рекомендації для педагогів ДМШ. - К.: Музична Україна, 1979
3. Милич Б. Робота над поліфонічними творами з учнями дитячих музичних шкіл. - К.: Мистецтво, 1964.
4. Милич Б. Про формування та вдосконалення педагогічної майстерності педагога-піаніста. - К.: Музична Україна, 1971.
5. Олексюк О, Ткач М. Музично-педагогічний процес у вищій школі. Київ : Знання України, 2009. 123с.
6. Падалка Г. Музична педагогіка: курс лекцій з актуальних проблем викладання музичних дисциплін в системі педагогічної освіти / ред. В. Бутенко. Херсон : ХДПІ, 1995.104 с.
7. Падалка Г. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ : Освіта України, 2010. 274 с.
8. Рябов І., Мурзіна Є. Виховання та навчання в ДМШ, фортепіано 1-й клас. -К.: Музична Україна, 1988.
9. Рябов І., Мурзіна Є. Методика навчання виховання піаніста в 2-3 класах. - К.: Музична Україна, 1997.
10. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки. Львів: Укрвидат, 1994.
11. Фіцула М. М. Педагогіка. - Тернопіль, : Навчальна книга, 1997, - 189с.
12. Шульгіна В. Про курс методики навчання на фортепіано Зб. “Питання фортепіанної педагогіки та виконавства”, - К.:Музична Україна, 1981.

Допоміжна література:

1. Корженевський А. До питання про специфіку мислення музиканта-виконавця. Зб. Питання фортепіанної педагогіки та виконавства. - К.: Музична Україна, 1981
2. Музична педагогіка та виконавство : зб. ст. / упор. Петро Серотюк; заг. ред. Анатолій Семешко. Тернопіль : Навч. книга - Богдан, 2008. 64 с.
3. Олексюк О. Музична педагогіка: навч. посіб. Київ : Київ, ун-т ім. Бориса Грінченка, 2013. 248 с.
4. Педагогічна майстерність : підручник / І. Зязюн, Л. Крамущенко, І. Кривонос та ін.; за ред. І. Зязюна. З-тс вид., донов, і переробл. Київ : СПД Богданова АМ, 2008. 376 с.
5. Ростовський О. Лекції з історії західноєвропейської музичної педагогіки: навч. Посіб. /

- О. Я. Ростовський. Ніжин : Вид-во НДПУ, 2003. 193 с.
6. Рудницька О. Педагогіка: загальна і мистецька : навч. посіб. Київ, 2002 270 с.
- Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти : підручник. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. Володимира Винниченка, 2014. 528 с.
7. Збірник статей “Виховання піаніста в ДМШ” / Ред. А.А.Александрова. - К.:Мистецтво, 1964.